

Yhteenveto

Hiilineutraali Helsinki -liikennetoimenpiteitä koskevan
info- ja keskustelutilaisuuden yhteenveto
Helsingissä 22.3.2024

Hiilineutraali Helsinki – liikennetoimenpiteitä koskevan info- ja keskustelutilaisuuden yhteenveto

Tausta

Helsingin kaupunki on asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali vuonna 2030. Vaikka merkittäviä päästövähennyksiä on jo tehty, erityisesti liikenteen osalta kehitys on hidasta. Helsingin kaupunginhallitus hyväksyi elokuussa 2022 osana Hiilineutraali Helsinki -toimenpideohjelman toimenpiteiden laatia selvitys liikenteen päästövähennyskeinoista.

Osana tätä työtä kaupunki järjesti yhdessä Helsingin seudun kauppakamarin kanssa maaliskuussa 2024 liikenteen päästövähennystoimenpiteitä koskevan kutsutilaisuuden Helsingin alueen elinkeinoelämän edustajille. Tilaisuuteen osallistui 32 henkilöä eri toimialoilta. Tilaisuudessa keskusteltiin liikennettä koskevien toimenpiteiden vaikutuksista yrityksiin ja yritysten toiveista jatkovalmistelua koskien. Tilaisuudessa ei pyritty muotoilemaan yhteistä kannanottoa, vaan se toimi taustakeskusteluna ja tiedonkeruuna.

Tämä yhteenveto summaa tilaisuuden pienryhmäkeskustelujen pääviestit. Yhteenveto on jaettu viiteen osioon toimialakohtaisten vaikutusten ja tarpeiden hahmottamiseksi. Loppuun on koottu useammassa toimialaryhmässä sekä alun ja lopun yhteiskeskustelussa esiintyneitä huomioita jatkotyöstöä varten.

Kauppa ja teollisuus

Yhteenveto vaikutuksista:

- Jos ympäristövyöhykkeet otetaan käyttöön, yritykset siirtyvät niiden ulkopuolelle asiakkaiden perässä. Pienyritykset, esimerkiksi kaupan, huollon ja kunnossapidon sekä logistiikan aloilla, ovat kaikista haavoittuvimmassa asemassa. Lisäksi useampi autoileva asiakas siirtää asiointinsa verkkokauppaan.

Yhteenveto

Hiilineutraali Helsinki -liikennetoimenpiteitä koskevan info- ja keskustelutilaisuuden yhteenveto
Helsingissä 22.3.2024

- Vyöhykkeet hankaloittavat työvoiman liikkumista ja vähentävät alueen työpaikkojen vetovoimaa. Tämä korostuu etenkin kolmivuorotyössä, jossa työpaikalle on päästävä julkisen liikenteen toiminta-aikojen ulkopuolella ja matalapalkkaisilla aloilla, joilla ei ole mahdollisuutta sähköauton hankintaan.
- Logistiikan osalta ongelmana on kuljetusten kapasiteetin pienentyminen ja kustannusten nousu sähköisiin kulkuneuvoihin siirryttäessä.
- Mikäli latausinfra keskitetään, palvelut keskittyvät sen mukana.
- Kestävien kulkumuotojen kilpailukykyyn liittyvät toimet vaikuttavat pysäköintiin, joka on merkittävä osa tuloja kauppakeskuksissa joilla on oma pysäköintilaitos. Muihin pysäköinnin väheneminen vaikuttaa liiketoimintaan välillisesti.
- Kaistojen ja poikittaisliikenteen väheneminen vaikuttavat keskustan työ- ja tavaraliikenteeseen sekä elinvoimaan.

Toiveet:

- Parkkihalleihin pääsyn varmistaminen ja latausinfra lisääminen.
- Junaraiteet logistiikkakeskuksista suuriin yrityksiin sekä metrot satamaan ja telakalle. Työntekijöiden liikkumisen helpottaminen sisääntuloväylien ilmaisilla työntekijäparkeilla ja sukkulaliikenteellä.
- Verkkokaupan ja huoltoliikenteen sujumisen varmistaminen.
- Aurokapasiteetin lisäys, jos halutaan kannustaa pyöräilyyn.
- Polttoaineen jakelun varmistaminen siirtymäkauden aikana, jotta tankkausmatkat pysyvät kohtuullisina.
- Liikenteen sujuvoittamisen varmistaminen poikittaisliikenteestä huolehtimalla, tunnelijärjestelyllä, tietöiden huomioimisella liikennevirran suunnittelussa, liikennevalojen yhtenäistämällä sekä julkisen liikenteen vuoroväleihin ja muotoihin panostamalla.
- Riittävä sopeutumis aika, ja maltillinen vyöhyke koko.

Palvelut

Yhteenveto vaikutuksista:

- Vähenevä autoliikenne keskustassa vähentäisi palveluiden käyttöä ja asiakkaiden määrää keskustan palveluyrityksissä sekä siirtäisi palveluiden kysyntää Helsingin keskustan ulkopuolelle.
- Vyöhykkeet häiritisivät erityisesti Helsingin keskustan elinvoimaa ja kilpailukykyä ja aiheuttaisivat lisääntyneitä kuluja yrityksille. Negatiivinen vaikutus työpaikkoihin ja yritysten kannattavuuteen.

Yhteenveto

Hiilineutraali Helsinki -liikennetoimenpiteitä koskevan info- ja keskustelutilaisuuden yhteenveto
Helsingissä 22.3.2024

- Sähköautoinfran vahvistaminen helpottaa siirtymää ja kannustaa yrityksiä investoimaan infrastruktuuriin mutta voi aiheuttaa ylitarjontaa.
- Toisaalta keskustassa todettiin olevan jo valmiiksi latausinfraa. Nykyinen latausinfra ei ole este liikenteen sähköistymiselle.
- Katuverkon suunniteltu kehittäminen aiheuttaa alueellisia häiriötä.
- Autoilun vaikeuttaminen on jo nyt heikentänyt keskustan vetovoimaa.
- Ilman todellisia vaihtoehtoja muulle kuin joukkoliikenteelle yritykset saattavat joutua lopettamaan toimintansa tai siirtymään muille alueille, jopa lähikaupunkeihin.
- Kestävien kulkumuotojen kilpailukyvyyn kasvattamisen seurauksena erottuu voittajia ja häviäjiä. Ehdotetut ratkaisut heikentävät keskustassa toimivien yritysten toimintaedellytyksiä ja samalla vähentävät palveluntarjontaa.
- Kadunvarsipysäköinnin rajoittamisella on negatiivisia vaikutuksia palveluiden kysyntään. Kalliit pysäköintiratkaisut ohjaavat asiakkaita muualle.

Toiveet:

- Matkailu- ja ravintola-ala katsoo, että ympäristövyöhykkeitä ei tule ottaa käyttöön.
- Kaupungin on hyvä tehdä päätöksiä hyvissä ajoin, tukea siirtymäaika ja perustaa päätöksenteko parhaaseen tietoon.
- Sähköautoinfran kehittäminen tulisi tapahtua markkinaehtoisesti. Nykyinen teknologia on todennäköisesti välivaihe CO₂-päästöttömissä autoissa. Lisäksi on tarve selvittää, minne laturit tulisi sijoittaa.
- Haittojen minimointi esimerkiksi älyliikenteen (liikenteen informaatio ja tilannekuva) keinoilla, jolloin minimoidaan häiriöt.
- Maanalaisen kokoojakadun selvittäminen. Tämä ei myöskään estä raideliikenteen kehittämistä.
- Kaupungin tulisi miettiä näille toimille vaihtoehtoisia ratkaisuja liikennejärjestelmän kehittämiseksi, jotta elinvoima paranee.
- Liikennejärjestelmän kehittäminen kokonaisuutena ja järjestelmän selkiyttäminen, jotta ruuhkia ei synny.

Yhteenveto

Hiilineutraali Helsinki -liikennetoimenpiteitä koskevan info- ja keskustelutilaisuuden yhteenveto
Helsingissä 22.3.2024

Henkilöliikenne

Yhteenveto vaikutuksista:

- Suuri osa autokannasta ei ole vielä sähköistä, joten vaikutukset ovat merkittäviä. Liikennealalla on paljon pieniä yrityksiä, joille kalustoinvestoinnit ovat haasteellisia.
- Matkailuliikenteen huomioiminen on tärkeää, sillä sähkökäyttöisiä busseja ei ole vielä seutu- ja tilausajoliikenteen käytössä. Lisäksi vyöhykkeet ovat iso haaste erityisesti inva- ja esteettömälle kalustolle, jonka vaihtuvuus on hidasta.
- Parempi latausinfra houkuttelee yrityksiä siirtymän toteuttamisessa.
- Ammattiliikenteen rajoittaminen heikentää taksien saatavuutta, mutta jos taksit otetaan huomioon ja liikkumista ei rajoiteta, katuverkon kehittämällä ei ole dramaattisia vaikutuksia.

Toiveet:

- Ydinkeskustan liikenteen on oltava sujuvaa ympäristövyöhykkeistä huolimatta. Lisäksi vyöhykkeissä on huomioitava logistiset tavaravirrat esimerkiksi satamiin.
- Ammattiliikenteen reitit on suunniteltava sujuviksi ja bussikaistojen on ulotuttava keskustaan saakka. Lisäksi linja-autojen pysäköintimahdollisuudet on turvattava ja taksiasemat säilytettävä. Erityisesti invataksit on otettava huomioon.
- Siirtymäaikojen on oltava riittävän pitkiä yrityksille. Suurin vaikuttavuus on henkilöautoliikenteen sähköistamisellä, joten toimenpiteitä kannattaa kohdentaa sinne ammattiautoilun sijaan.
- Kaupungin tulee vaikuttaa valtioon niin, että verohelpotuksia saadaan käyttöön. Varsinkin pienille yrityksille taloudelliset kannustimet ovat oleellisia.
- Satamiin, turistikohteisiin ja terminaaleihin on päästävä. Matkustajaliikenteen terminaalien suunnittelu on toteutettava niin, että niistä on helppo järjestää kuljetukset keskustaan.
- Taloyhtiöitä on tärkeää kannustaa tehokkaan latausinfraan rakentamiseen, sillä iso osa pienistä taksiryttäjistä asuu kerrostaloissa.
- Latausinfraa on rakennettava liikenteen solmukohtiin osaksi matkaketjuja. Latausinfraa tarvitaan myös turistikohteiden lähelle.
- Katumuutoksissa on huomioitava sekä ammattiliikenteen että kevyen liikenteen turvallisuus.
- Matkaketjuajattelu on keskiössä, jotta asiakkaan on helppo käyttää koko matkaketjua.

Yhteenveto

Hiilineutraali Helsinki -liikennetoimenpiteitä koskevan info- ja keskustelutilaisuuden yhteenveto
Helsingissä 22.3.2024

Tavaraliikenne

Yhteenveto vaikutuksista:

- Kuljetusyrittäjällä kustannukset nousevat sähköistämisen takia enemmän kuin muilla aloilla: kalliimmat vakuutukset, laaja fleet, oma latausinfra.
- Asiakkaat maksavat lopulta logistiikan kasvaneet kustannukset, koska ne siirtyvät hintoihin. Tämä voi vaikuttaa keskustan elinvoimaan. Myös koulut ja päiväkodit ovat riippuvaisia logistiikkapalveluista.
- Jos keskustajakelun loppuvaiheessa joudutaan vaihtamaan pienempiin autoihin, kaduilla liikkuvien autojen määrä kasvaa. Jos loppuun tulee eri operaattori, vastuukysymykset ovat vaikeita.
- Ei suoranaista vaikutusta Vuosaaren sataman tavana- ja henkilöliikenteelle.
- Keskustasatamien väylien riittävyys huolettaa: Laivat huolletaan satamapäivän aikana. Huoltoajoneuvojen tulisi olla vapaita rajoituksista.
- Jos vyöhykkeet ovat älykkäitä eli muuttuvat joustavasti, on vaikea ennakkosuunnitella reittejä.
- Jos keskustan liiketilat näivettyvät, logistiikkapalveluille ei ole enää bisnestä.
- Rullakkotoimitukset vaikeutuvat: Jos katuja muutetaan yksisuuntaiseksi ilman kadunvarsipysäköintiä, jakeluautot pysähtyvät keskelle tietä ja kadut ruuhkautuvat. Kyse myös kuljettajien työturvallisuudesta.

Toiveet:

- Tarvitaan latausinfraa logistiikan tarpeisiin ja riittävästi jättöpaikkoja katutilaan myös talvella.
- Erikoiskuljetukset sallittava polttomoottoriautoilla ja katutila mitoitettava niin, että keskustaan pääsee myös rakennustyömaiden ja remonttien vaatimilla isoilla autoilla.
- Huoltoa pitäisi siirtää aiempaa enemmän maan alla olevaan tunneliverkostoon. Essen ja München esimerkkejä jakelun kannalta hyvin toteutetuista kävelykeskustoista.
- Liikennevalo-ohjaus tehokkaaksi ja älykkääksi.

Yhteenveto

Hiilineutraali Helsinki -liikennetoimenpiteitä koskevan info- ja keskustelutilaisuuden yhteenveto
Helsingissä 22.3.2024

Kiinteistönomistajat ja rakentajat

Yhteenveto vaikutuksista:

- Ympäristövyöhykkeet heikentäisivät yritysten toimipisteiden saavutettavuutta sekä asiakkaiden että työvoiman osalta. Seurauksena yritysten päätöskriteerit toimipisteiden sijainnista muuttuisivat, samoin keskustassa sijaitsevien tilojen ja toimipisteiden käyttötarkoitukset. Lisäksi toimenpide kasvattaisi rakentamisen kustannuksia.
- Toisaalta muun henkilöliikenteen vähentyminen parantaisi jakeluliikenteen edellytyksiä.
- Kestävien kulkumuotojen kilpailukykyyn liittyvät toimet aiheuttavat osin ristiriitaisia vaikutuksia. Viihtyisän kävely-ympäristön lisääminen edistää alueen vetovoimaa, mutta samanaikaisesti ydinkeskustan saavutettavuuden heikentäminen autolla vaikuttaa alueen elinvoimaan kielteisesti.
- Mikäli toimenpiteisiin sisältyy myös raskaan liikenteen rajoittamista, se voi aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia infrarakentamiseen ja -huoltoon.
- Kiinteistöala kohtaa jo valmiiksi paljon haasteita, ja tieratkaisut saattavat pahentaa niitä entisestään.

Toiveet:

- Saavutettavuuden ja huollon ratkaisut on turvattava ennen rajoituksia.
- Kaupungin on tärkeää toimia ennakoitavasti, avoimesti ja johdonmukaisesti. Jos päätöksentekoon liittyy epävarmuuksia yritysten näkökulmasta, niin silloin ei uskalleta riskien pelossa investoida Helsinkiin.
- Kehittäminen yksinkertaisten ja pienien ratkaisujen kautta helpompaa – isot ja monimutkaiset kokonaisuudet on hankala rahoittaa ja toteuttaa. Molempia lähestymistapoja tarvitaan kaupunkikehityksessä, mutta kehityshankkeilta toivotaan vaihteellisuutta ja palastelua. Tästä esimerkkinä kävelykeskustan laajentaminen, joka voitaisiin toteuttaa hallitusti ytimeistä laajemmalle vasta edellytysten täytyessä.
- Henkilöautoliikenteen vähentyessä lisääntyneen kaupunkitilan hyödyntäminen on tärkeää suunnitella tehokkaasti jo etukäteen. On tärkeää varmistaa keskustan elinvoima ja viihtyvyys, ettei pelkästään kadut jää jäljelle ilman ihmisiä ja toimintoja.
- Joukkoliikenteen kehittäminen ja kevyen liikenteen reittien sujuvoittaminen osana koko liikennejärjestelmää.
- Koordinoitu sähköautojen latausinfra kehittäminen toimijoiden kanssa.
- Rakennusala käyttää raskasta kalustoa, mukaan lukien erikoiskalustoa, jota on hankala sähköistää. Tämä tulisi huomioida poikkeuksina mahdollisilla vyöhykkeillä.

Yhteenveto

Hiilineutraali Helsinki -liikennetoimenpiteitä koskevan
info- ja keskustelutilaisuuden yhteenveto
Helsingissä 22.3.2024

Yleisiä ja useammassa toimialaryhmässä esiintyneitä huomioita jatkotyötä varten

- Liikennejärjestelmäsuunnitelman kehittäminen edellyttää kattavaa ja kokonaisvaltaista arviointia, joka ottaa huomioon vaikutukset esimerkiksi liikennevirtoihin, investointeihin, saavutettavuuteen, yritysten kilpailukykyyn ja kannattavuuteen sekä työpaikkoihin.
- Yleisenä toiveena on koordinoitu yhteistyö ja eri toimijoiden osallistaminen prosesseissa. Lisäksi toivottiin riittävän aikaista viestintää liikennejärjestelmän muutoksista, oikea-aikaista ja ennakoitavaa päätöksentekoa sekä riittäviä siirtymäaikoja.
- Pienyrittäjille kaivataan tukea siirtymään ja uuteen liikennekalustoon investoimiseen.
- Tiivis yhteistyö kaupungin kanssa nähdään toivottavana kehityshankkeissa.
- Keskustan tyhjät toimistotilat, joita ei saa kaavoittaa asunnoiksi, ovat keskustan elinvoimaa haittaava tekijä. Kaupunki voi mahdollistaa kiinteistöjen vaihtoehtoiset käyttötarkoitukset (toimisto- ja liiketila, asuminen).
- Taksiliikenteelle on mahdollistettava jättöpaikat, jottei esteettömyys kärsi.
- EU:n tukimahdollisuudet kannattaa selvittää. Esimerkiksi EU:n ilmastorahastoja kannattaa hyödyntää latausinfraan rakentamisessa taksiasemille.
- Kyseessä on siirtymä kestävään joukkoliikenteeseen. On syytä lisätä kuluttajien tietoisuutta liikkumisvalintojen ympäristövaikutuksista.
- Kaupungilta odotetaan ehdotuksia ja ratkaisuja kiinteistöjen ja fasiliteettien kehittämiseen henkilöautoilun vaikeutuessa.